

Francesc Oliver Jaume

Temps era temps a Pina...

Pregó de les Festes de Sant Cosme i Sant Damià

PINA, 2019

Col·lecció Binària · Pregons · PRE-SCISD-2019-0003-0265

© del text: Francesc Oliver Jaume, 2019

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2021

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró

Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida

C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79

ajuntament@ajalgaida.net

premiscastellitx@ajalgaida.net

biblioteca@ajalgaida.net

www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Francesc Oliver Jaume

Temps era temps a Pina...

Pregó de les Festes de Sant Cosme i Sant Damià

PINA, 2019

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

Col·lecció Binària · Pregons

PRE-SCISD-2019-0003-0265

Pronunciat per sor Margalida Oliver Colom, FFM, dia 21 de setembre de 2018, amb motiu de les Festes de Sant Cosme i Damià, al pati del convent de les Germanes Franciscanes Filles de la Misericòrdia de Pina.

Temps era temps a Pina...

SENYORA BATLESSA, SENYOR batle de Pina, regidores i regidors, amigues i amics, bon vespre a tots.

Quan encara la forta calor no ha afluixat del tot i les basques i assolellades encara coegen, resistint-se a donar pas a la fresca de la tardor, vet aquí que arriba la festa dels nostres patrons Sant Cosme i Sant Damià, los Sants Metges de Pina.

Recordant aquelles paraules tan certes que diuen: «Tot poble que honora els seus avantpassats, s'honora a ell mateix», crec que no hi ha millor manera per encetar la festa que recordar unes paraules del sermó predicat a Pina el 26 de setembre de 1982, per la festa dels Sants Metges, pel pare Gaspar Munar, en el qual ell diu:

Com era el poble de Pina en aquell temps? Sabem que en temps dels moros hi havia tres alqueries, que després del repartiment de la part forana, fet pel rei En Jaume, arribaren a ser d'un tal Garcia, natural d'una vila d'Aragó anomenada Pina o Pina d'Ebre, i d'aquí les vengué a aquestes terres el nom de Pina. Es formà un petit nucli de població que pertanyia al municipi d'Algaida. L'any 1577 tenia 149 persones —42 homes, 43 dones i 64 infants—. La primera església degué quedar acabada devers l'any 1603, i va ser dedicada als Sants Metges. Per tant, fa més de tres-cents setanta anys que els nostres avantpassats celebren aquesta festa.

Abans de continuar, permeteu-me manifestar la gratitud i reconeixement, crec que puc dir del poble de Pina, a les monges franciscanes, tan

estimades pels piners i les pineres, cosa que ha fet que elles es trobin bé entre nosaltres. Encara que record a Sor Maria que venia quan ens trobàvem malalts amb aquelles injeccions i que no ens feia gens de gràcia, inclús n'hi va haver qualcun que li va fugir escapat de dins el llit.

Dang, dang... Toquen les sis del matí al rellotge de l'església, el renou de les llantes dels carros trepitjant la pedra viva es deixa sentir pels carrers. Són els parellers que parteixen ben abrigats amb el jac de vellut cap a sembrar, abans ja havien omplert la grípia a les bísties i preparat el sac de palla i la ració. Xiula el vent fresc de l'hivern, els núvols corren per davant la lluna. Senten grunyar un porc, li han ficat la ganiveta, fan matances, els allots no aniran a l'escola, faran festa, aniran a cercar batzers amb ganxos i el vespre faran un fogueró, hi botaran per damunt i cantaran: «Matan-cera culera, culot, fica l'agulla an es camallot» i «Mestre Pep Randeta té una bufeta com un tamborino... Vivo!», també duran socarrim pel forat del moix i faran bulla, rompran olles velles i tocaran bauleta.

Na Sastre ja ha obert, també na Garrovera, han entrat els primers parroquians de cada dia, cafè amb llet i qualque copa de cassalla.

«Aviat, que fris!», «Què sabíeu que...?», són les primeres notícies fresques del dia: «I ara què dius? No pot ser!»

No senten cap ràdio ni altre renou, només la conversa matinera, tranquil·la i de coses intrascendents, però és la comunicació d'una gent senzilla, d'un poble, d'uns amics.

Passa una bicicleta silenciosa pel carrer, du el llum encès, dos poals penjant amb figues seques i farina d'ordi, travessa el poble cap a sa tanca, va a arreglar les truges. No se sent cap cotxe, pareix el renou d'un motoret, és un picapedrer que fa feina a fora poble. Veuen venir una dona, baixa pel carrer Major, amb la mà dur una lletera, gira cantó.

Toquen les campanes, missa primera, són les set del matí, avui és a Cases Monges. A més d'una quarantena de monges hi ha prop de dues dotzenes de dones i dos homes. Don Toni comença la missa: «In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti...» era en llatí, els escolanets quan havíem d'aprendre a servir missa, anàvem a la de les set, que es feia a ca ses monges, era una bona dematinada per a nosaltres.

És el despertar d'un poble, són les primeres passes d'un matí qualsevol d'un hivern fred i ventós de Déu sap quants d'anys fa.

Quan érem allots, els hiverns eren freds, els bassiots tenien vidre i qui més qui manco tenia les mans i les orelles plenes de sedes, picaven molt, quasi cada dia hi havia gelada i quasi cada any feia neu. Mon pare un d'aquells anys va enrodillar la neu i va fer una bolla molt grossa que va durar molt de dies dins el corral de can Pujaló, perquè els allots que adreçaven, travessant pel caminó del corral poguessin anar a escola.

Hi havia quatre escoles, la dels nins a Cas Teuler, la de les nines a Can Verd, aferrat a la farinera, totes dues en el carrer de Sant Damià, la de Cases Monges dels nins petits, crec que hi anaven fins que tenien cinc anys, en el convent vell i la de les nines grans, en el convent.

Quan érem a l'escola, dos dels allots preparaven la llet amb pols amb aigua al foc, remena que te remena, perquè no fes grums i no s'aferràs, en bevíem un tassó per hom i també nos donaven un tros de formatge, color groc-carabassa, cortesia dels americans, degut al Pla Marshall, que jo arrossegava dies i dies per dins sa cartera, perquè no me xocava molt, això era el berenar, n'hi havia que el duien de ca seva.

També preparàvem tinta amb pols i aigua, la posàvem als tinters per escriure amb ploma i sovint vessava i n'hi havia per tot, quins dits més negres ens quedaven! Anàvem al clot de l'argilera devora el cementeri, a cercar argila per fer les figures geomètriques i bolles per jugar. Durant el «recreo» jugàvem a conillons amagats, a rompes amb telles i caps de mistos, a bolles, amb les baldufes... segons la temporada, altres dies fèiem cotxes damunt les figueres de moro o dins les mates. El pati era el carrer, el corral de ses figueres de moro de l'escola o la garriga de Son Ribes, gros ho era!

Els dissabtes venia don Toni, el capellà, a fer-nos classe i a vegades li fugíem, anàvem fins al Pi Gros o fins a n'Agallet a cercar esclata-sangs i un dia el temps del «recreo», quasi tots els allots de l'escola, anàrem a amagar-nos i a jugar dins la cova de can Tano, abusant de la seva bonhomia i no vàrem sortir fins a les dotze, hora de sortir de l'escola, ell ens cercava per tot i no ens pogué trobar.

Ens ficàvem molts de pics dins la cova de can Tano, aquesta cova travessava per a davall el carrer, podies entrar per una banda del carrer i sortir per l'altra. Aprofitàvem els ciris apagats i no acabats de cremar del cementeri, després de Tot Sants, per entrar dins la cova. Per collir els ciris

de dins les tombes, a més d'un les cames li tremolaven i si qualcú pista-va, tots sortíem corrent i cagats de por.

Segons record, la cova, defora tenia una capella i s'hi baixava per una escala tallada dins la pedra del terreny, que donava dins una sala circular d'uns cinc metres de diàmetre i bastant alta de sòtil, amb un banc de pedra que nosaltres li dèiem el teatre, que era a on berenàvem, era el lloc més espaiós de la cova. Després hi havia un passadís que recorria la cova de cap a cap fins a l'altra sortida, a redols es podia anar dret i a altres ens havíem d'acotar, aquest passadís devia tenir entre cent i cent cinquanta metres. Hi trobàvem la sala del llac, a on hi havia un petit bassiot d'un metre o dos. Hi havia la presó que era un enfonyall que tenia uns degotissos que pareixien les barres d'una porta d'una cella de presó. Hi havia la Mare de Déu que era un degotís que pareixia una imatge amb el nin als braços. També hi havia un forat que li dèiem el bufador, perquè hi bufava l'aire. A part d'aquests llocs que la gent i els allots teníem batiats, record les ratapinyades penjades cap per avall del sotil, aprofitant la foscor i la frescor que hi feia, n'agafàvem qualcuna i la fèiem fumar.

Jugàvem partits interminables de futbol els diumenges i dies de vacances, només interromputs per anar a dinar o a berenar. També jugàvem a «indios y pistoleros», fèiem les nostres armes de fusta i les guardàvem dins una cabanya que teníem dins el nostre corral. Record que una de les vegades jugant, jugant i sense voler, una fletxa va volar i va pegar a l'ull d'un de nosaltres. Quin ensurt ens enduguérem! Moltes vegades jugàvem per la garriga i per la font. Quan arribava l'agència amb els gelats, collíem el gel sec, que servia per aguantar la frescor durant el transport i que cremava, corrent i passant d'una mà a l'altra fins a les piques de la font, a on el tiràvem dins l'aigua, surava i feia molt de fum. També jugàvem als quatre cantons i fèiem fresses abans de la Quaresma.

Anàvem a la festa de la mare de Déu de Son Perot, a on es feia una processó, altres vegades hi anàvem a fer una berenada.

Feien comèdia a l'escola de ses nines de ca ses monges i també a la portassa de Son Gat, a on a vegades venien grups externs, en record una que si va fer que es deia «Aigua de pluja».

Record que els nins fèiem un àlbum de cromos que venien dins ses rajoles de xocolata i que es deia «Chocolates Batanga a través de Áfri-

ca». No hi va haver manera d'acabar-lo, perquè hi havia tres cromos del mapa d'Àfrica que mai sortien, i vengà comprar xocolata!

La nostra infantesa i adolescència va estar lligada entorn de l'església i va quedar impregnada d'un fort sentiment religiós.

Va venir la Santa Missió i posaren un altaveu al campanar per cridar a tot el poble, cada dia, als actes que feren a l'església, molt del seu temps el dedicaren als allots. El pare Rafel Jaume jugava a futbol amb nosaltres amb els hàbits arromangats —cosa que ens va cridar molt l'atenció, ja que no ho havíem vist mai, ni arromangar-se els hàbits, ni a un capellà jugar a futbol—, també ens feien sermons, ens contaven històries i contes i sobretot jugaven molt amb els allots durant el mes que més o manco estaren a Pina.

Als qui fèiem d'escolanets, madò Sastre, els diumenges ens donava un cafè amb llet amb galetes maria, hi posàvem totes les que hi cabien i un poc més, i també ens donava tres pessetes a cada un, amb les quals jo comprava «El capitán Trueno y el Jabato». Tocàvem les campanes cridant a missa i durant la setmana santa tocàvem les maçoles. Anàvem a veure les òlibes que hi havia dins l'església. Assistíem a moltes de les celebracions religioses que es feien per Quaresma, fèiem el sol pas de casa en casa acompanyant al capellà, en el mes de Maria no fallàvem cap dia. Ens vestíem d'indis, xinesos i d'altres rases del món per la festa del Domund, fèiem una carrossa amb la somera de ca ses monges a on els més petits colcaven i anàvem recorrent els carrers del poble per recollir fons per a les missions.

Els diumenges veiem arribar la galera de Son Xotano que duia els senyors a missa.

Anàvem a jugar a futbol als pobles veïnats amb bicicleta, acompanyats del capellà. I també ell, va organitzar diferents excursions amb autocar, i a una d'elles anàrem amb tren a Sóller.

Un grup de joves de Pina juntament amb altres de diferents pobles, anàrem a fer un curset de cristiandat al Puig de Santa Llúcia a Mancor.

Venia «Es calceró», amb un carro pla estirat per una somera ple de caixonets per separar el gènere, era com una merceria ambulat, es passejava pels carrers cridant una cançoneta per fer saber que havia ar-

ribat i que els allots escarníem: «Calces i calcetins, pintes i aclaridors, tot lo barato avui dones. El calceró dones».

Madò Jordana era la peixatera i amb un carretet amb una roda de bicicleta, a on duia els caixons de gerret i sardina, se passejava pels carrers fent sonar el corn per vendre el peix.

Vengueren gitanos i s'installaren a sa font, baix d'un envelat gros, arreglaven poals, calderes i calderons. Els primers foresters que arribaren a Pina feien feina a la teulera.

Bocabadats miràvem les acrobàcies aèries que les avionetes de Son Xotano i Son Mesquida feien damunt Pina, realitzaven caigudes en picat donant voltes, vols a l'inrevés i a baixa altura. Era tot un espectacle!

Per les festes no hi podien faltar les xeremies, sobretot a les carreres a peu, tocades per l'amo en Sebastià Ferrer, que els vespres d'hivern practicava i jo el sentia sonar des de ca nostra. Els quintos feien una pista en el Pouet per fer carreres de bicicleta, pitjaven la terra del sementer amb el camió de can Tano, regaven amb el dipòsit i feien passades fins que quedava ben pitjada, venien corredors d'altres pobles.

Molts aprenguérem a nedar als diferents safaretjos del poble. Anàvem a cercar nierons pels arbres i fèiem gàbies de fulla de moro i albons per engabiar les cadernereres i els verderols joves. Paràvem abeurades per caçar amb filats. També posàvem brins d'esparg amb visc a la fonteta de Marina per agafar aucells. Alguns anaren d'excursió a Formentor amb els lleters.

Ses feines dels nins solien ser fer un sac d'herba o fonoll pels conills, fer un feix de llenya, collir o aplegar poals de figues de moro pels porcs, que dúiem amb sa bicicleta. També anàvem a aplegar figues i ametles. Pelàvem ametles, abeuràvem als animals... Una trentena d'allots anàrem a peu a veremar a Son Mesquida, tenia uns nou anys i va ser el primer jornal que vaig cobrar. Com que a ca nostra teníem hort, anava a regar, a segar alfals, a sembrar i collir pebres, tomàtiques i patates, cada any quan les collíem solia haver-hi un parell de nierons de guàtlera, i ses petites corrien i redolaven del crestall a dins el solc. També feien nierons dins l'alfals i mon pare deixava un redol sense segar per no desbaratar la guàtlera que covava i així pogués néixer i surar la nierada, hi havia un respecte per a la natura.

En aquell temps els baixos estaven plens d'horts, sembrats amb hortalisses, alfals d'hivern i d'estiu, xorgo, canyamel i blat de les índies. A Pina hi havia moltes vaques que produïen molta llet i molts de camps de patates que eren una font important d'ingressos. A l'horabaixa una teringua de carros carregats d'alfals pujaven cap a Pina.

Anàvem a pitjar palla als sostres, érem un grapat d'allots que anàvem junts a cada casa, feia molta calor i picor.

Allò que no faltaven eren ses genolleres que feien buranyes que eren males de curar, hi posaven pedra blava que cremava i picava molt.

Una imatge que record era baixar corrent pel carrer Major la guarda d'egües de Son Bou i en Joan amb la Guzzi darrere, anaven a beure a sa font totes soles, sabien el camí.

A vegades ens topàvem amb en Julià de sa Tanca, als allots ens feia respecte, silueta alta, de quasi dos metres —per això els calçons sempre li curtejaven—, demacrada, vestint roba vella que la gent del poble li donava, espadenyas d'espart, capell de llana a l'hivern, un garrot llarg per gaiato, una senalleta o un sac penjat pel coll i per corretja una corda. Sempre estava disposat a fer qualsevol feina a canvi de poca cosa. Era tot un personatge!

L'electricitat que feia la farinera de can Verd, feia la senya tres pics i després s'apagava, entre les onze i les dotze, i fins a l'endemà vespre no es tornava a encendre, quan feia la senya havies de córrer a encendre l'espelma per a no quedar a les fosques. Vengueren foresters a posar l'electricitat que tenim ara, els allots férem amistat amb ells. Asfaltaren el primer carrer, Ramon Llull, i la plaça. Va arribar la televisió a Pina, en els dos cafès. El mestre ens va dur a Can Garrover a veure les noces d'en Balduino i na Fabiola. I nosaltres vérem pel·lícules de l'oest i les sèries «Rin Tin Tin i Bonanza».

Ja de jovenets férem les primeres sortides amb els motorets dels nostres pares a les festes dels pobles veïnats. Férem dinars i caragolades a can Verd. Per les verges omplíem la plaça amb els ramellers que agafàvem dels corrals de les allotes fadrines.

Un grapat d'allotes, qualcuna de fora poble anaven a aprendre a cosir a ca na Campeta, on hi havia un cartell que deia «Academia Salom de corte y confección. Sistema Martí».

Les dones i sobretot les allotes estaven enganxades a un serial radiofònic que es deia «Simplemente Maria» i al consultori sentimental de «Doña Elena Francis», que ara vaig sentir a dir que s'ha sabut que era un home.

Uns allots amb pèl llarg, amb melenes, estan en ple èxit, aquests joves de Liverpool també arriben amb la seva música a Pina, són el voltant dels anys 68-70, el moviment hippie també està de moda fins al punt que a qualque jove de Pina li donarem aquest nom i és conegut entre els de la seva edat com «es hippie», un nom que ens podien haver posat a tots, perquè qui més qui manco duia els cabells llargs.

Ens trobam un diumenge horabaixa de l'estiu al corral de Can Sastre amb el tocadiscos amollat, allots i allotes, jovenets i jovenetes xerrant i escoltant les cançons dels Beatles, Los Brincos, Los Bravos», en Camilo Sexto, na Karina, na Janette, en Tom Jones, n'Àdamo i molts d'altres d'aquell temps. L'encarregat de posar els discs, posa «la yenka» i el corral s'omple d'allotes que comencen a ballar i estiren als joves perquè ballin amb elles, després sona el «Vini-vana», una altra cançó moguda. A un racó hi ha un grup dels més jovenets que no ballen, com empeguèits, però les allotes més grans van a treure'ls dient que els ensenyaran a ballar, ja estan enmig rebent qualque trepitjada i botant i ballant així com poden, més d'un és el primer pic que balla. Seguidament en sona una de lenta i la pista es buida, només queda qualque parella que festeja o dels que saben ballar i els agrada, així passa l'horabaixa fins ben entrada la nit que la gent se'n va a sopar.

Quan feia més fred, fèiem el ball dins la sala de la televisió, cada diumenge n'hi havia i ens ho passàvem molt bé. Era el divertiment que hi havia a Pina pels més joves els diumenges, més d'un matrimoni que ara ja tenen fills d'aquella edat o més, es va congriar en aquestes reunions de ball a Can Sastre, altres senzillament ho passaren bé ballant o fent xerrades molt llargues i interessants, va ser el bressol de moltes bones amistats entre la jovenalla d'aquell temps que avui encara perduren.

Quan no hi havia ball o s'havia acabat, passàvem moltes hores jugant a cartes: escambrins, rondes, tuti loco i truc, solíem jugar a qui perd paga el beure o a res. També record que fèiem enfadar a madò Sastre, a vegades només per empenyar, però qualque pic ens passàvem i

s'enfadava de veres, més d'un va haver de sortir corrent de dins el cafè, amb qualche sifonada o ben remull d'aigua, el portal a vegades era estret i qualque vegada rebé el vidre de la porta, també la granera o l'espardenya arribà per les anques o el clotell de qualcú i més d'un tassó va fer trencadissa.

Ara vos xerraré de dos llocs emblemàtics de Pina, sa Font i es torrent.

Font que rages sense descans, punt de reunió que fores els dilluns per fer la rentada, dins les piques de pedra d'origen qui sap si mil·lenari, gastades per tantes mans que han fregat la roba suada en el camp pels pagesos, punt de xerrada, on els fets i contarelles anaven passant de boca en boca, fets que han anat formant la història d'aquest petit raconet de Mallorca.

Aigua pura i cristallina que brolla sense aturar, que ha associat la set de tantes i tantes persones donant-los un alè de vida. També han fruit de la teva aigua els animals, muls, cavalls i bous.

Aigües sobrants que reguen i han regat l'hort de Son Ribes, una vegada privades de la seva llibertat de correntia, empresonades dins els safarejos d'on sortiran per regar la terra eixuta i desaparèixer.

Racó on els rossinyols i altres ocells s'hi refresquen i hi fan els seus nius i alegren amb els seus vols i cants i amb la seva alegre piuladissa.

Racó de verdor i frescor en els estius secs i calorosos.

Lloc privilegiat on els nins i nines, ara i antany, hi corretegen i alegren amb els seus crits i jocs.

Eucaliptus centenaris de soques gruixades, brodades amb inscripcions d'històries d'amor tal vegada dels nostres padrins o repadrins.

Empedrat ja arrodonit, gastat pel pas del bestiar i de les gents que amb carros o a peu amb el seu caminar cansat després del treball diari, han traginat l'aigua a poals o amb botes a les seves cases.

Punt més baix del poble a on les aigües de pluja van a parar, com si sabessin el camí, com si cercassin la companyia de la seva germana aigua, un pic i un altre, un any i un altre, cap a la torrentera que s'amaga i surt de nou a l'indret del Pouet.

Racó que es podria convertir ben bé en el símbol de Pina, l'escut, la bandera, la senya d'identitat, la cosa que el distingeix de tots els pobles del Pla de l'Illa.

Paraula màgica, bruixa, obligada de pronunciar en parlar de Pina, com un racó, un lloc, un tros que és un poc de tots, que el sentim nostre, que l'apreciam, l'estimam, el duim dins el cor, això és sa font de Pina.

Torrent de Pina o també de Castellitx, és el nom que et posaren quan vares néixer, les gents humils que repararen en tu.

Torrent que neixes i guanyes vida recollint les aigües sobrants de les pluges i dels albellons i síquies que generosament vessen a tu, mostrant-los el teu camí, estones pla, altres accidentat, ara recte, ara tort, que tu tan bé coneixes per haver-lo recorregut tantes vegades i que acaba a l'albufera.

Torrent que corrs per la part més baixa del comellar com a camí natural de les aigües, travessant els baixos de Pina en direcció a la Serra de Tramuntana, quan els teus germans baixen de la Serra cap al pla.

Torrent que amb la teva aigua dones vida als horts de les teves vores, posant les clapes de verdor dins el comellar, enmig de l'estiu sec i calorós, omplint els petits i nombrosos pous que han servit per fer i regar l'hort per la casa.

Torrent on a l'estiu hi han pasturat les vaques, cabres i ovelles menjant l'herba verda que generosament hi creix dedins.

Anys eixut, com si no haguessis duit aigua mai, anys replè, anegant el comellar com si d'un llac o aiguamoll es tractàs.

Aigües a on han nedat i fet el niu ànneres i gallinetes d'aigua i inclús han donat vida a anguiles.

Aigües que han fet moure els molins d'aigua, que han molt el blat i l'ordi, no sols de Pina, sinó d'altres pobles del voltant, estalviant la suor dels homes i de les bèsties en els molins de sang.

Línia que separa els baixos en dues parts, vertadera espina dorsal de les terres bones del terme. Veles del comellar de terres arrossegades per les pluges a la part fonda de la vall, conrades un pic i un altre, al llarg d'anys i més anys, tal vegada d'una agricultura mil·lenària, regades amb la suor de tants de pagesos que havien dipositat les seves esperances en els fruits dels seus cultius, cavades i entrecavades tantes vegades. Patatars cremats per les gelades tardanes, que cremaren les il·lusions de la collita esperada.

Canyars a la teva vora nodrits per la humitat i per la molsa arrossegada. Canyes tan útils i ben aprofitades per tantes canyissades de cases i casetes. Canyes emprades per enfilear les mongeteres i tomatigueres, pels fi-

TEMPS ERA TEMPS A PINA...

lats i per espolsar qualque ametler. Canyes que tantes il·lusions i alegries donaren i donen encara als allots per fer estels i en guanyar les joies que pengen d'elles a les corregudes. Canyes, emprades per fer els flabiols dels pastors i per arruixar les guardes d'indiots.

Torrent que a les teves voreres hi creixen oms i polls, de fusta lleugera per fer escales, arbres llépols de la teva aigua, així com la bova per cordar cadires o fer corda, que no es conforma amb la vorera i creix dins la teva sàvia, que és l'aigua.

Torrent que intentaren fer-te desaparèixer, juntament amb tot el comellar, anegant-lo per fer-hi un pantà, gents que res sabien de la teva història, n'hi havien viscut com els piners les teves crescudes i baixades que són les que et donen vida més o menys efímera, però molt apreciada.

Torrent que sense tu, el comellar, els baixos, perdrien molt del seu encant i de la seva vida, torrent que els piners et senten com a cosa seva, com a fil de vida que regues les seves terres, torrent que... torrent de Pina!

A Pina no hi ha pinar,
tot són roques i encletxes,
jo no sé com los Sants Metges,
hi volgueren habitar.

I ja sols me queda per dir:
Que esclati la festa!
Visca Pina!

Xesc Oliver Jaume
Pina 20 de setembre del 2019

